فرۆید

دامەزرێنەری قوتابخانەی دەروونشیکاریی

تیمۆتی کەی. بێل
لە ئینگلیزییەوە: محەمەد خانی

سیگموند فرۆید (1939-1856) لە خێزانێکی جولەکە لە فرایبورگی ئەڵمانیا لەدایکبووە. کاتێك فرۆید تەمەنی چوار ساڵان بوو، خێزانەکەی رۆیشتن بۆ ڤییەنا، لە تەواوی ساڵەکانی فێرگەدا، فرۆید فێرخوازێکی بەبڕشت و لێهاتوو بوو. فرۆید لە ساڵی (1878)دا، لەبواری پەروەردەی جەستەییدا بڕوانامەی وەرگرتووە و هاوکات بڕوانامەی پزیشکی لە زانکۆی ڤییەنا، لە ساڵی (1881)دا بەدەستهێناوە.

له ساڵی (1885)دا، فرۆید له بەدەستهێنانی بڕوانامەی سکۆلاری پزیشکیدا سـەرکـەوتـوو دەبێت، پاشان بەرەو پاریس سەفەر دەکات، بۆئەوەی له پاریس لەژێر چاودێری ژان مارتین شارکۆ (1825-1893) له نەخۆشخانەی سالپێتریە کاربکات.

شارکۆ کـاری لەسەر هیستریا دەکـــرد و بـــە گشتی سەرنجی فـرۆیـدی بــەلای خـۆیـدا راکێشا، چونکه هیستریای وەکو نەخۆشییەك دەبینی، هــەروەهــا هیپۆنۆتیزمی بەکاردەهێنا بــۆ کەمکردنەوەی سیمپتۆمی (نیشانەکانی) هیستریا له نەخۆشەکاندا، له ساڵی (1886) دا فرۆید له ڤییەنا وەکو پزیشکێك دەستی بەکارکرد و لەوێ بەگشتی

نیچە

سەرنجی کـارەکـەی خـۆی لەسەر تێکچوونی سیستەمی دەمـاری چڕ کـردەوە. ئەو له ڤییەنا مایەوە تا ساڵی (1938)، واتا ئەو کاتەی نەمسا لەلایەن نازییەکانەوە داگیرکرا، فرۆید کۆچی کرد بۆ ئینگلاند، له لەندەن کۆچی دوایی کرد.

فـرۆیـد دامــەزرێـــنـــەری دەروونشیکارییە، له ساڵی (1922)دا، وتارێکی گشتی نوسی، لەو وتارەدا سێ پێناسەی بەیەکەوەبەستراو بۆ دەروونشیکاری زیتدەکاتەوە: (1) لقێکە کارەکەی لەسەر توێژینەوە له ناخودئاگا چـڕکـردۆتـەوە، (2) مێتۆدێکی چارەسەرکردنی دەرمانییە، بۆ رەفتارکردن لەگەڵ تێکچوونی سیستەمی دەمـاری، (3) هەروەها کۆمەڵێك داتـای لێکۆڵینەوەیە، کە بەرەوپەرەسەندنە. ئەم سێ پێناسەیە بەیەکەوە یارمەتیمان دەدات وەکو دەروازەیـــەك بچینە نـاو کارەکەی فرۆیدەوە.

فرۆید له پێناسەی یەکەمدا، دەروونشیکاری وەکو دیسپلینێکی (لقێکی) ئەکادیمی دەبینێت، کـە ئـامـانـجـەکـەی بریتییە له توێژینەوەو شرۆڤەکردنی ئەو پرۆسە مێنتەڵ(هۆش)یانەی زانستەکانی دیکە ناتوانن بەئاسانی دەستیان پێی بگات، فرۆید ئەمانە بۆ کارکردن لەسەر ناخودئاگا وەسف دەکات، ئەگەر بەساناهی بڵێین، ناخودئاگا، بریتییە له هەمان بەشی ناخودئاگای هـــۆش. بـەمـجـۆرە، نـاخـودئـاگـا کاریگەریی لەسەر خودئاگا و رەفتار بەجێدەهێڵێت، بەڵام ئەمە راستەوخۆ ناگاتە دەستی کەسی لێکدەرەوەو راڤـەکـار. داهێنانەکانی فرۆید له سایکۆلۆژییدا تەواو بریتی نەبوو له دۆزیـنـەوەی ناخودئاگا (بۆنموونە، نیتچەش لـەبـارەی نـاخـودئـاگـا

نوسیبووی)، بەڵام دۆزینەوەو داهێنانەکانی فرۆید ئامرازێکیان خستەڕوو بۆ راڤەکردن و لێکدانەوەی ناخودئاگا. ئەو شرۆڤەکردنی لوغزە زمانییەکان، نوکتەکان، لەهەمووان گرنگتر، خەونەکانی وەکـو «شـاڕێ» ی گەیشتن بە ناخودئاگا دادەنا.

فرۆید باوەڕی وابوو خەونەکان، دەبنە هۆی دەرکەوتنی حەز و ئارەزووەکانی ناخودئاگا. هۆشی خودئاگا دەکەوێتە سانسۆرکردنی ئـەم حـەز و ئـارەزووانـە، چونکە ئەوانە وەکو تابوویەکی کۆمەڵایەتی دەردەکەون و هەڕەشە لە تەواوێتی «خود» دەکـەن، بۆ فرۆید، ناوەڕۆکی ناخودئاگا بریتییە لە جەوهەری ئەو بزوێنەرانەی لەڕوانگەی خودی خودئاگاوە ڕەتکراوەو ناپەسەندن و لەم ڕووەوە، خودئاگا بە سود وەرگرتن لە میکانیزمەکانی چەپاندن، ئەم بزوێنەرانە دەخاتە دەرەوەی خودئاگاوە. ئەم بزوێنەرانە، هەڵگری ئەو بزوێنەرو یادەوەرییانەن، کە پەیوەستن بە «قۆناغی سەرەتایی» (واتا هەموو یادەوەرییەکانی قۆناغی منداڵێتی لە بینینی سێکسی دایك و باوکدا)، هەروەها حەزو ئارەزووە تابووەکان، کە ئەمانەش پەیوەستن بە گرێی ئۆدیپەوە. ئەم بزوێنەرانە. ئەگەرچی چەپێنراون، بەڵام لە خەونەکان و «لوغزە فرۆیدییەکان» و فۆرمەکانی دیـکـەدا، جارێکی دی بە زەرورەت دەردەکەونەوە.

گـرێـی ئـۆدیـپ بـەشـێـکـی گرنگی تێگەیشتنی فرۆیدە لە خودئاگایی مرۆڤ و بنەڕەتی تێکچوونی سیستەمی دەماری. ناوی ئەم گرێیە، لە ئەفسانەیەکی گریکی بەناوی ئۆدیپوسەوە هاتووە، ئۆدیپ بێ هۆش و ئاگا باوکی خۆی دەکوژێت و دایکی دەکـات بە ژنـی خـۆی، و کاتێك راستی ئەو کـارەی بۆ دەردەکـەوێـت، کە کردوویەتی، یەکسەر خۆی کوێر دەکات، بۆ فرۆید گرێی ئۆدیپ بریتییە لە کێشکردنی منداڵ بۆ دایك و باوکی ڕەگەزی پێچەوانە و ئیرەییبردنی منداڵەکەیە، بۆ هاوڕەگەزی خۆی. هەرچەند کچان و کوڕان بەشێوەیەکی جیاواز ئەزمونی ئەم کێشکردنە دەکەن، بەڵام لەهەردوو لایەندا ئامانجەکە ئەوەیە، کە لە ئیرەییبردن بە دایك و باوکی هاوڕەگەز بپەڕنەوە بۆ دایك و باوکی ئەم یان ئەو.

فرۆید بـاوەڕیـی وایـە گرێی ئۆدیپ شتێکی گشتگیرو یونیڤێرسەلە، ئەگەر کچەکە یان کوڕەکە سەرکەوتوو نەبێت لەسەرکەوتن بەسەر ئەوەدا، دەبێتە هۆی ئەوەی توشی تێکچوونی سیستەمی دەماری ببێت.

پـێــنـاسـەی دووەمـــــــی فـرۆیـد بۆدەروونشیکاریی بریتییە لە مێتۆدی چارەسەرکردنی دەرمانی بۆ تێکچوونی سیستەمی دەماری. ئەم مێتۆدە پێویستی بە دامەزراندنی پەیوەندییەکی سانسۆرنەکراو و ئازاد هەیە لەگەڵ نەخۆشدا (یان ئەوەی شیکاری لەسەر دەکرێت).

کچ یـان کـوڕە نەخۆشەکە لەسەر تەختەخەوێك پاڵدەکەوێت و دەروونشیکار لەتەنیشتییەوە دادەنیشێت و گـوێ لە نموونە ورد و زیرەك و ئاشکراکانی پرۆسەی ناخودئاگای نەخۆشەکە دەگرێت، ئەمانەش سەرچاوەی تێکچوونی سیستەمی دەمارین. کەواتە میدیای بنەڕەتی دەروونشیکاری، بریتییە لە وتـارو دەربڕینی وشەکان. لەڕاستیدا یەکێك لە نەخۆشە یەکەمینەکانی فرۆید بەڕاشکاوییەوە گوتبووی تایبەتمەندی

فرۆید باوەڕی وابوو خەونەکان، دەبنە هۆی دەرکەوتنی حەز و ئارەزووەکانی ناخودئاگا. هۆشی خودئاگا دەکەوێتە سانسۆرکردنی ئەم حەز و ئارەزووانە

دەروونشیکاریی بریتییە لە «دەرمانکردن بەڕێی دوواندن»ەوە . ئەم وتنە لەراستیدا گرنگییەکی بەهێزی نییە، بەڵام سود لەزمانی هۆشی خودئاگا وەردەگیرێت، بۆ ئەوەی نیشانەکانی ناخودئاگا دەربکەون. سەبژێکتی مرۆڤی بێژەر وەکو سەبژێکتێکی پەرتبوو لێکۆڵینەوەی لەسەر دەکرێت، واتا وەکو شوێنی ململانێی نێوان بزوێنەرە خودئاگا و ناخودئاگاکان، چونکە ئەم بزوێنەرانە بەیەکەوە نایەنە نێو «خود»ێکی تاك و تەنها و تەواو. لەسەر ئەم بنەمایە، هەندێك باسیان لەوە کردووە، ئاراستەکەی فرۆید ئەوە بووە، کە سودی لە مێتۆدی لێکدانەوەی حاخامە جولەکەکانی پێش خۆی وەرگرتووە، چونکە حاخامەکان تێکستێکی کتێبی پیرۆز وەکو سەرچاوەیەکی نا سنورداری واتایی دەبینن، و باس لە باڵاترین تایبەتمەندییەکان و پەیوەندییە زمانییەکانی نێوان تێکستەکان دەکەن.

پێناسەی سێیەمی فرۆید بۆ دەروونشیکاریی بریتییە لە کۆمەڵەیەکی پەرەسەندووی لێتوێژینەوەی ئەکتیڤی زانستی، کە توێژینەوەی تایبەت، لێکۆڵینەوەی داتایی لە هۆش و مێشك و لێکدانەوەو تەفسیری لایەنەکانی دیکەی کاری کولتوری لەخۆدەگرێت. لەڕاستیدا فرۆید خۆی سنوردار نەکرد بە شرۆڤەکردنی سەبژێکتە تاکە مرۆییەکانەوە، هەروەها چاوپۆشیشی نەکرد لە توێژینەوەی بوارە ئەکادیمییەکانی دیکەی زانستە سروشتی و مرۆییەکان، لەڕاستیدا ئەو راڤەکارێکی بەتوانای کولتور بوو، بە بەکارهێنانی ئەرکیولۆژیی(دێرینەناسی)، ئەنترۆپۆلۆژیی(مرۆڤناسی)، زمانناسیی و ئەدەبیاتەوە، خەریکی توێژینەوەی کولتور دەبوو.

فرۆید ئیشی تایبەتی لەسەر ئایین دەکرد. سەرباری کۆمەڵێك وتار، کە پەیوەندیدارن بە فەنکشنە (ئەرکە) کەسێتی و کۆمەڵایەتییەکانی ئایین، ئەو سێ کتێبی سەرەکیشی لەم بارەیەوە نوسیوە.

یەکەمیان، بریتییە لە کتێبی تەوتەم و تابوو (یەکەمجار لە ئەڵمان لە ساڵی (1913)دا بڵاوکرایەوە)، فرۆید لەو کتێبەدا پەرە بە تیۆریی ئایینی دەدات و بونیادی سەرچاوە سایکۆلۆژییەکانی کۆمەڵگەی سەرەتایی دادەمەزرێنێتەوە، فرۆید، وەکو ئایینناسەکانی دیکەی هاوچەرخی خۆی، ئاماژە بۆ دوو حەرامکردن یان تابوو دەکات، کە لە نێوان کولتورە خێڵەکییەکاندا هاوبەش بووە، ئەوانیش: زیناکردن لەگەڵ مەحرەم و خزمانداو خواردنی ئاژەڵی تەوتەمی خێڵ. جیاواز لە ئەوانیدی، فرۆید جەخت دەکاتەوە لەسەر ئەوەی ئەو حەرامکردنانە جێبەجێ نەدەکران، بەگشتی ئەگەر هاتبا و حەزێك بۆ ئەنجامدانی ئەم تابوویانە نەبووایە.

فرۆید وایدەبینێت ئەم دوو حەرامکردنانە بەیەکەوە گرێی ئۆدیپ نیشان دەدەن. لە پشتی ئەم حەرامکردنانەوە، ئەو گریمانەی ئەوەی دەکرد، کە لەو قۆناغە خێڵەکییەدا بوو کاتێك کوڕەکان بە گشتی باوکانی خۆیان، یان سەرۆکەکانیان دەکوشت بۆ ئەوەی ببنە خاوەنی ژنەکانی ئەوان/واتا دایکی خۆیان، پاشان گرفتاری شکست و گوناح دەهاتن و پەیکەری تەوتەمێکیان بۆ ناساندنی باوکیان دادەنا بۆ ئەوەی ببێتە سیمبولی پیرۆزیی خێڵەکە. بەمجۆرە سەرچاوەکانی باوك کوژی بەشێوەیەکی سیمبولییانە قەدەغەکرا. بەم هۆیەوە، دوو تابوو داهێنران و سەپێنران، بۆئەوەی ئەندامانی خێڵ نەکەونە ناو گوناهی ئۆدیپییەوە، ئەوانیش: حەزی زیناکردن لەگەڵ دایك و باوك کوژی.

فرۆید بەردەوام دەبێت لە لێکۆڵینەوە لەبارەی ئایین، ئەویش لەکتێبەکەی دیکەیدا بەناوی «ئایەندەی وەهمێك» (1927)، لەکاتێکدا لە کتێبی «تەوتەم و تابوو»دا خەریکی راڤەکردنی پێشمێژوویی رابوردووی شارستانێتیی مرۆیی دەبێت، ئەوا لە کتێبی «ئایەندەی وەهمێك»دا لێکۆڵینەوەکەی لەسەر رەوشی ئەمڕۆیی ئایین چڕدەکاتەوە، بۆنموونە باوەڕبوون بە خوداو لەم کتێبەدا خەریکی نیشاندانی

پرۆجەکشن (خستنەسەر)ی ئایندەی ئایین دەبێت لە کۆمەڵگەی مۆدێرندا. بەدیدی فرۆید، ئەگەر وەهمێك ئەو شتە بێت کاتێ کەسێك ئـارەزووی راستیبوونی دەکـات، کەواتە باوەڕبوون بەخوداش بریتییە لە وەهمێك. راستی ژیان لەم جیهانەدا، جۆرێکە لە دڕندایەتی و کۆتاییهاتن، لەم رووەوە، ئێمەی مرۆڤەکان بەدوای شتێکدا دەگەڕێین، بۆ ئەوەی یارمەتیدەرمان بێت، تا بتوانین بەرگەی ئەم راستییە بگرین. کاتێ منداڵین، دایك و باوکمان لەبەرانبەر ئەم راستییەدا دەمانپارێزن لە هەمووی زێتر یارمەتیمان دەدەن، بۆئەوەی باوەڕ بەوە بهێنین، کە هەموو شتێك باشەو ئێمە بەمجۆرە لە بەرانبەر تۆفاندا هەست بە سەلامەتی دەکەین. (بێگومان، دایك و باوکمان دەزانن وەها ئاسایش و سەلامەتییەك لەکۆتاییدا، جگەلە وەهمێك شتێکی دیکە نییە). کاتێك دەگەینە تەمەنی هەرزەکاری، ئەوا دوبارە پێویستمان بە ئاسایش و سەلامەتی هەیە لەمجۆرە وەهمە، بەڵام دایك و باوکانمان بۆ ماوەیەکی درێژ پارێزگاری لە ئێمە ناکەن، کەواتە ئەم ئەرکە دەکەوێتە ئەستۆی ئایین.

ئایین پرۆجەکشن(خستنەسەر)ی ئەو شتەیە، کە ئێمە دەخوازین راست و دروست بێت، پرۆجەکشنی ئەو خودایەی دایك و باوکی کۆتایی و ئایدیالییە. ئایین گوزارشتکردنە لـە ویستی گەیشتن بە ئاواتەکان. بۆیە فرۆید پێیوایە نهێنیی هێزی ئایین «لە هێزی گەیشتن بەم ئاواتانە دایــە. (ئایندەی وەهمێك، ل30). لەم رووەوە، بەدیدی فرۆید، باوەڕی کۆمەڵگە بە خــودا شتێکە، هاوشێوەی تێکچوونی سیستەمی دەمـاری دەستەجەمعییە، کە لە گرێی ئۆدیپەوە سەرچاوە دەگرێت. بەم جۆرەی کۆمەڵگەی مرۆیی بەردەوام دەبێت لە پەرەسەندن و وردە وردە گەورە دەبێت، ئەوا بەم هۆیەوە حەزو ئارەزووە منداڵانەکەیشی لەتەکیدا گەورەتر دەبێت، فرۆید بـاوەڕی وایـە ئـەم کۆمەڵگایانە پێداویستییەکانیان هاوتەریب لەگەڵ شێوازی باوکانیان بەرەوپێشەوە دەبەن. عەقڵی مۆدێرن، وەهم دەکاتە جێگرەوە.

ناسراوترین و داهێنەرانەترین کاری فرۆید لەبارەی ئایین، بریتییە لە کتێبی «موسا و یەکتاپەرستی» (ئەم کتێبە لە نێوان ساڵانی 1934 و 1938دا نوسراوە)، فرۆید لەم کتێبەدا هەڵدەستێت بە بونیادنانەوەی بنەڕەتەکانی ئایینی کۆنی ئیسرائیلی، ئەویش بەرێی خوێندنەوەی سفری دەرچوونی کتێبی تـەورات. وەك چـاوەڕوان دەکـرا، فرۆید گرنگییەکی زۆر نادات بەروانگەی تەوراتیی بۆ موساو دەرچوونی گەلەکەی، بەڵکو هەوڵدەدات نیشانەکانی چیرۆکی تا ئاستێك فەرامۆشکراوی سەرچاوەی حەقیقی ئایینی ئیسرائیلی بـدۆزێـتـەوە. فرۆید دەڵێت موسا بە ئەسڵ یەهودی نەبوو. ئەو شازادەیەکی میسری بوو پەیڕەوی لە فێرکارییەکانی ئەخناتونی فیرعەون دەکرد، ئەو بەرێی شۆڕشێکی ئایینییەوە، ویستی پەرستنی ئـاتـوون، خــودای تـاك، خــودای خۆشەویستی و خودای چاکە و مۆراڵ، بکاتە جێگرەوەی پۆلیتەییزمی (فرەخوداپەرستی) میسری. ئەخناتوون کۆچی دوایــی کرد و لایەنگرانی یەکتاپەرستییەکەیشی، لە میسر کەم بوونەوە. حەوارییەکەی، واتا موسا، کۆیلە ئیسرائیلییەکانی خستە ژێر پـەیـڕەوی خـۆیـەوە لەتەکیاندا بـەرەو

بۆ فرۆید گرێی ئۆدیپ بریتییە لە کێشکردنی منداڵ بۆ دایك و باوکی رەگەزی پێچەوانە و ئیرەییبردنی منداڵەکەیە بۆ هاورەگەزی خۆی. هەرچەند کچان و کوڕان بەشێوەیەکی جیاواز ئەزمونی ئەم کێشکردنە دەکەن

فرۆید

سەحراکان رایکرد، بەڵام ئەو کاتە هات، کە جولەکەکان لە موساو یەکتاپەرستییەکەی بێزارو هیوابڕاو بوون. ئەوان موسایان کوشت، بەهوایان کردە خوای خۆیان، بەڵام پێشتر ئەو خوایەیان بەخوای جەنگ دانابوو و ناوی پەیام هێنەری ئەو خودایەشیان بەسەر موسادا سەپاند.

فرۆید دەڵێت کۆدی یاساو ریتواڵە ئاڵۆزەکانی قوربانیکردن لە تەوراتدا، یاسای ئەو قۆناغەی مێژووی ئیسرائیلییە، کە ماوەتەوە. دوای چەندین سەدە، پێغەمبەرانی وەکو عاموس و ئەشعیا دەرکەوتن و کەوتنە رەتکردنەوەی ریتواڵە خوێناوییەکانی ئەم خودایەو بانگەشەی گەڕانەوەیان کرد بۆ تاقەخودای خۆشەویستی و مۆراڵ، واتا هەمان ئەو خودا رەسەنەی موسای میسریی بانگەشەی بۆ دەکرد. چاکسازانی دواتر، رێبەرایەتی مۆراڵێکی باڵاتری ئایینی یەکتاپەرستی جولەکایەتی و مەسیحایەتییان کرد.

پێویست بە وتن ناکات، کە هەندێك لە مێژوونوسانی ئایینی کۆنی ئیسرائیلی ناچاربوون دۆزینەوە بونیادنەرانەکانی فرۆید بۆ بنەڕەتەکانی یەکتاپەرستی جولەکایەتی قبوڵ بکەن. هەرچەندە سەرباری هەندێك لە دەرەنجامگیرییەکانی، ئەوا ئاراستە تەفسیرکارییەکەی ئەم بوو بۆ ئەو ئەدەبیاتە، کە رێگەیەکی سەرنجراکێشی بۆ لێکۆڵینەوەی ئایینەکانی جوولەکایەتی و مەسیحایەتی خستەڕوو وەکو رووکردنە کانونی کتێبی پیرۆز. ئەدەبیاتی کتێبی پیرۆز، بەدیدی فرۆید، وەکو نمونەیەکی ململانێ دەردەکەوێت، کە لەنێوان دوو فۆرمی جیاواز لە باوەڕی ئایینی و پراکسیسدا ئامادەیی هەیە. فرۆید باس لە ئەدەبیاتی کتێبی پیرۆز دەکات، وەکو پێگەیەك، کە ململانێ و دوولایەنی (یان دەمەدەمی و مەزاجی) بەیەکەوە دەردەکەون، هاوشێوەی خەونەکان و لوغزە زمانییەکانی نەخۆشەکانی ئەو، ئەمەش شتێکی زێتر لە خودئاگایی دەردەخات.

Press, 2001.

Dicenso, James. The Other Freud: Religion, Culture, and Psychoanalysis. New York: Routledge,

1998.

*Gay, Peter. Freud: A Life for Our Times. New York: W.W.Norton, 1988.

Handelman, Susan A. The Slayers of Moses: The Emergence of Rabbinic Interpretation in Modern

Literary Theory. Albany: State University of New York Press, 1982.

*Pals, Daniel. "Religion and Personality: Sigmund Freud." In Seven Theories of Religion. New

York: Oxford University Press, 1996.

Rashkow, Ilona N. Taboo or Not Taboo: Sexuality and Family in the Hebrew Bible. Philadelphia:

Fortress Press, 2000.

Ricoeur, Paul. Freud and Philosophy: An Essay on Interpretation. Translated by Denis Savage.

New Haven: Yale University Press, 1970.

74.

*"Two Encyclopedia Articles." In The Standard Edition, edited and translated by James Strachey

in collaboration with Anna Freud. XVIII. London: Hogarth Press, 1953–74.

*The Future of an Illusion. In The Standard Edition. XXI. London: Hogarth Press, 1953–74.

Moses and Monotheism: Three Essays. In The Standard Edition. XXIII. London: Hogarth Press,

1953–74.

About Freud

Boyarin, Daniel. "An Imaginary and Desirable Converse: Moses and Monotheism as Family

Romance." In Reading Bibles, Writing Bodies: Identity and The Book, edited by Timothy

K.Beal and David M.Gunn. London and New York: Roudedge, 1996.

Capps, Donald, ed. Freud and Freudians on Religion: A Reader. New Haven: Yale University

سەرچاوەی ئەم وەرگێرانە

William E.Deal and Timothy K.Beal: THEORY FOR RELIGIOUS STUDIES, ROUTLEDGE New York • London, 2005, pp.26-.

سەرچاوەکانی نووسەر
بۆ خوێندنەوەی زیاتر

By Freud

The Interpretation of Dreams. First Part. In The Standard Edition. IV London: Hogarth Press, 1953–74.
Obsessive Actions and Religious Practices. In The Standard Edition, IX. London: Hogarth Press, 1953–74.

Totem and Taboo: Some Points of Agreement between the Mental Lives of Savages and Neurotics.

In The Standard Edition. XIII. London: Hogarth Press, 1953–74.

Introductory Lectures on Psycho-Analysis. In The Standard Edition. XV–XVI. London: Hogarth

Press, 1953–74.

"The Uncanny." In The Standard Edition. XVII. London: Hogarth Press, 1953–